

BISDOMBLAD

jaargang 44

oktober 2017

DE SLEUTEL

10

Rian Schonkeren
leidt Franciscus
en Fatima Huis

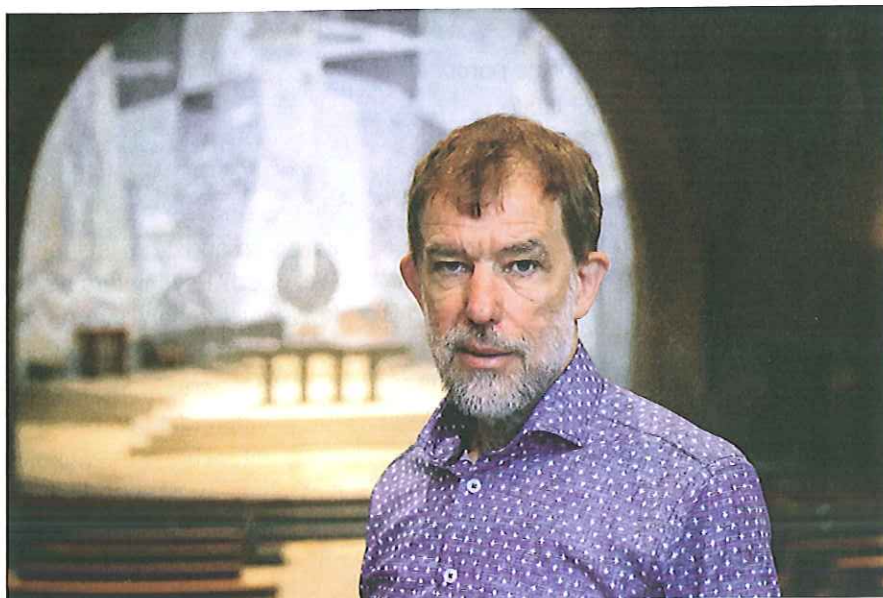
Prof. Hirsch Ballin
houdt lezing over
God in de stad

Wereldmissie-
maand in teken
Burkina Faso

Jos Brouwer hoopt dat voormalige Fatimakerk meer waardering krijgt

‘Het is het werk van een toparchitect en topkunstenaars’

Enige tijd geleden werden we door Jos Brouwer uit Weert geattendeerd op het bestaan van een Fatima-raam in de voormalige Fatimakerk. Het zonnewonder staat daarin centraal liet hij weten. Of het niet een artikel in De Sleutel waard was. Het best zo rond de 13de oktober, de datum waarop 100 jaar geleden het zonnewonder plaatsvond. Zo gevraagd, zo toegezegd. Maar in het tegenwoordige Fatima Huis kregen we toch een enthousiast college over raam én gebouw... Daarvan getuigt het navolgende.

Jos Brouwer, een man met passie ...

Bijna 10 jaar geleden ontstond in Weert in de parochie van het Onbevlekt Hart van Maria onrust onder enige parochianen en belangstellende bezoekers van de kerk. Zij hadden oog voor de realiteit die een sterke terugloop in het kerkbezoek liet zien.

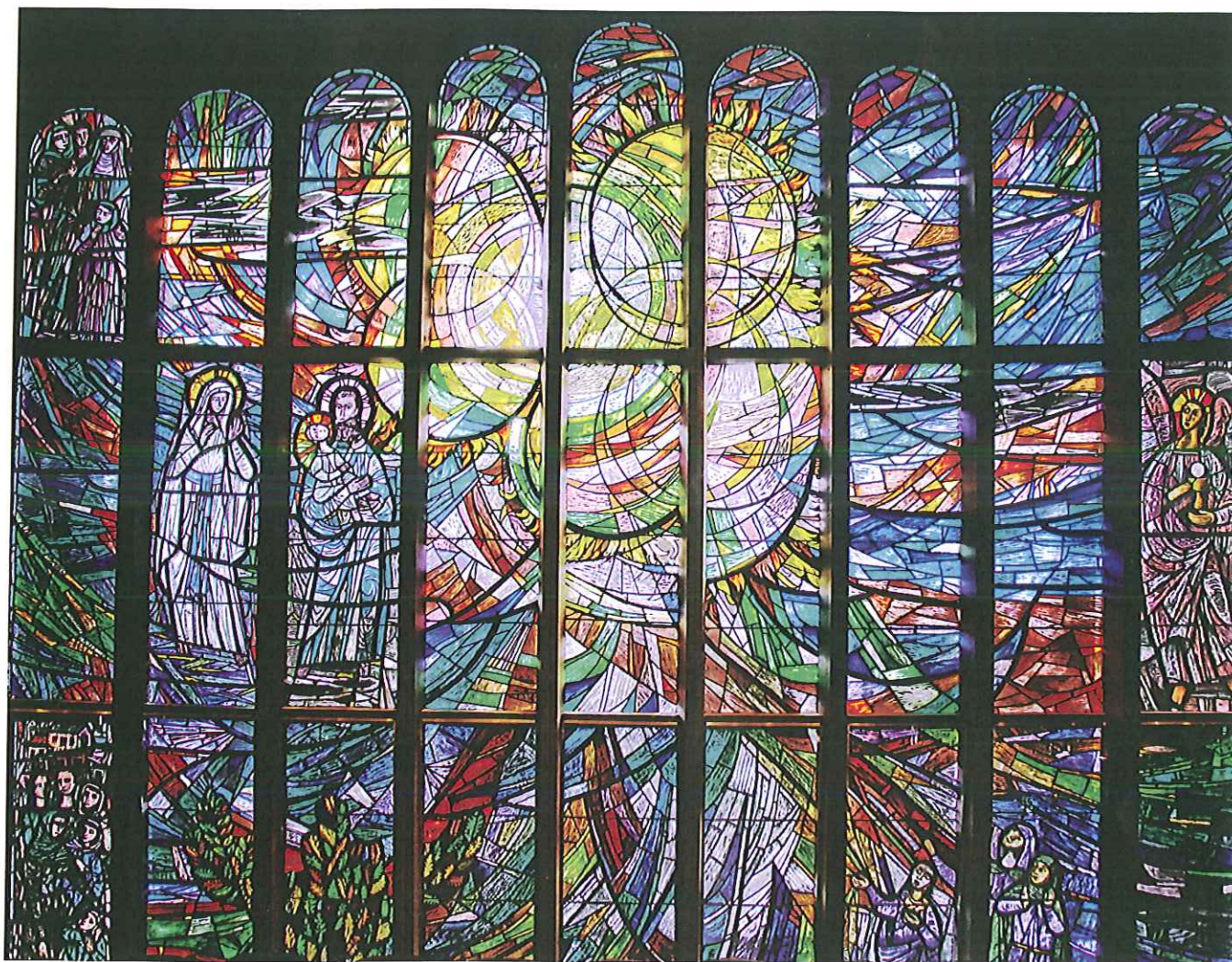
Die er bij stil stonden wat uiteindelijk het gevolg zou zijn: de sluiting van de kerk die in de volksmond de Fatimakerk was gaan heten. Het vertrek van de paters van de heilige Geest luidde inderdaad het einde in: in 2011 werd de kerk aan de eredienst onttrokken.

Reddende hand...

Jos Brouwer was een van die veronturste personen. "Een aantal mensen wilde zich gaan inzetten voor het behoud van het erfgoed in de wijk. Zij verenigden zich en richtten de 'vrienden van de Fatimawijk' op. Een van de belangrijkste doelstellingen werd het om de kerk na de ramp van de kerksluiting van de ondergang te redden. Want er was weinig belangstelling voor het gebouw en het werd steeds duidelijker dat de sloophamer al bijna onderweg was. In drie jaar sloeg het verval in alle hevigheid toe. Ik noem het dan ook een Godsge-schenk dat de familie Hendrix niet alleen een helpende maar sterker nog de reddende hand uitstak. Zij kochten de kerk en maakten duidelijk dat zij van plan waren om deze te laten zoals zij was. Zij wilden het gebouw in dienst stellen van activiteiten in de wijk die haar leefbaarder zouden maken. Een initiatief dat blijkens verleende subsidies van provincie en gemeente een breed draagvlak kreeg. Mede daardoor werd een gigantische restauratie mogelijk en verkeert het gebouw nu als Fatima Huis in een prima staat. Heeft het alleen nog niet de status die het verdient."

Dat is duidelijk een pijnpunt in de gedachtegang van Brouwer die zijn passie voor het gebouw met een spervuur van woorden etaleert. Zijn uitgangspunt is daarbij: "Dit is het meest ondergewaardeerde kerkgebouw in Zuid Nederland!" Als het aan hem ligt "moet er aandacht aan worden besteed in landelijke architectuur- en kunsttijdschriften" om de onbekendheid van het gebouw en zijn kunstschatten op te heffen!

Waarom de oud docent bouwkunde de kerk zo de hemel in prijst heeft zijn redenen. Drie om wel te verstaan: "De

Het Fatimaraam verbeeldt het verhaal van de verschijningen en het Zonnewonder

kerk werd ontworpen door een zeer begaafd architect, waarin zeer creatieve kunstenaars hebben gewerkt die op hun beurt werden gesteund door een kunstminnende mecenas."

Fatimaraam

Verdere uitleg geeft hij als hij even de geschiedenis induikt. "Na de tweede Wereldoorlog groeide Weert heel sterk. Nieuwe wijken ontstonden die ieder hun eigen parochie en kerk kregen. Hier in het Molenveld werd de parochie in 1949 gesticht. Na enige jaren van een noodkerk gebruik te hebben gemaakt, was er een bescheiden startkapitaal bij elkaar 'geactiet' om een kerk te laten ontwerpen en bouwen. De Weerter architect Pierre Weegels kreeg de opdracht voor het ontwerp met als belangrijkste directieve van de pastoor: ontwerp een moderne kerk. Dat was een kolfje naar de hand van de Weerter

bouwheer. Daarbij werd er een groot raam voorzien in de westkant van het gebouw. Boven het portaal. Parochiaan en industrieel Henri Smeets was bevriend met Charles Eyck. In het kader van 'wie betaalt, bepaalt', gunde hij deze de opdracht voor de vervaardiging van een 'Fatimaraam' in de Fatimakerk. De pastoor dacht het raam op 13 oktober 1955 te kunnen inzegenen, de dag van het Zonnewonder in Fatima. Maar Eyck liet maar niets van zich horen behalve de verzuchting: 'ik heb het zo druk, stel de plaatsing van het raam maar uit'. Dat was geheel tegen de zin van de pastoor in dus schakelde deze Smeets in om Eyck te manen. Smeets schreef hem een brief met als bottom line de opmerking: 'als je niet binnen 10 dagen reageert, dan zoeken we een mindere kunstgod voor deze opdracht!' Maar Eyck hield de poot stijf: 'Volgend jaar is er weer een dertien-

de oktober. Het maken van een dergelijk raam is een creatief proces dat tijd vraagt. Bovendien moet het toch zo'n 200 jaar kunnen meegaan...'. De kunstenaar kreeg zijn zin en het raam werd een jaar later geplaatst..."

En wat voor een raam! Als de deskundige bouwkundige zijn kundige uiteenzetting begint, ben je als leek het spoor al gauw bijster. Hij gaat door met een veelheid aan informatie over de opbouw van het raam dat gevormd wordt door 9 lancetramen; hij heeft het over glas in lood; over de geabstraheerde zon; over de verschillende toegepaste glasvormen en -technieken; over de loodlijnen die rond de wentelende zon door het hele raam lopen waardoor je geen negen smalle ramen maar één geheel ziet... Als belangstellende toeschouwer weet je maar één ding zeker: het is een prachtraam!

Abstract én figuratief

Wel duidelijk zijn de figuren die Eyck naar voren laat komen als het gaat om het vertellen van het verhaal van Fatima. "Centraal staat Maria die in Fatima verscheen. Eyck beeldt ze uit als een stralende figuur in het wit van wie het glas heel apart en fraai schittert als het zonlicht erop schijnt. Dat is zo mooi dat je direct ziet dat het de belangrijkste figuur in het raam is. Naast haar staat Jozef met het kind Jezus, boven de steeneik waar Maria in Fatima verscheen. Rechtsonder zijn de drie kinderen uitgebeeld aan wie Maria verscheen en die opkijken naar de Mariafiguur. Rechtsboven is de engel te zien met de kelk en hostie die aan de kinderen verscheen voorafgaand aan de verschijningen van Maria. Linksonder tenslotte is de terechtwijzing van Lucia door haar moeder uitgebeeld. Nee, ik vind het zo'n mooi topstuk, dit Westraam, gewoon door de manier waarop Eyck in alle opzichten in dit werk uitblinkt. Werkelijk schitterend."

Maar Brouwer beperkt zijn verbale lauwerkransen niet tot Eyck. Hugo Brouwer moet er ook aan geloven. "Ook hij werd door Smeets aangezocht om glas in lood voor de kerk te maken. Wat in zijn ontwikkeling als kunstenaar paste heeft hij in deze kerk toegepast: hij maakte de stap naar volledig abstracte kunst. Die ramen zijn volstrekt weergaloos; dan flamboyant, dan statisch met een fenomenaal kleurgebruik, waardoor het gaat draaien, tintelen..." Brouwer – geen familie overigens – komt bijna woorden tekort om zijn gevoel bij de ramen weer te geven. Met de nadruk op bijna...

Magnus opus...

Want in 1963 zocht mecenas Smeets Brouwer opnieuw aan, om het priesterkoor te verfraaien. "Smeets nam Brouwer mee op een kunstreis naar Italië om inspiratie op te doen. Byzantijns bijvoorbeeld viel bij hen af want dat was veel te kleurrijk. Nee, de Romeinse vloermozaïeken, dat vonden ze je van het. Ook omdat Brouwer van monumentaal werk hield, werd beslo-

ten de volledige achterwand van het priesterkoor van marmeren mozaïekvoorstellingen te voorzien. Met dien verstande dat het kunstwerk niet mocht afleiden maar de gelovigen in de kerk juist moest 'toeleiden' naar het centrale punt waar het in de eredienst om gaat: het altaar. Het kunstwerk dat taferelen toont die de Verlossing verzinnebeelden, slaagt daar wonderwel goed in. Terwijl het in zijn grootheid en grootsheid toch een oppervlakte beslaat van 255 vierkante meter in welke oppervlakte ongeveer 350.000 steentjes zijn verwerkt. Het is daarmee het grootste mozaïek in Noord West Europa. Voor Brouwer was dit ongetwijfeld zijn Magnus Opus."

Aan de hand van Brouwer kunnen we verder nog even genieten van loftuitingen. "Ook architect Pierre Weegels heeft een meesterwerk geleverd. Het moest dan wel een moderne kerk worden maar hij heeft er zeker geen be-

tonnen doos van gemaakt, zoals wel vaker is gebeurd. Hij heeft aan de bakstenen kerk een sfeer gegeven waarin direct de aandacht wordt geleid naar het altaar. Dat komt omdat hij de kerk in een waaivorm bouwde waar het troggewelf van breed naar smal loopt en door een lichtkoepel boven het priesterkoor altijd het meeste licht op het altaar valt. Dankzij het materiaalgebruik is ook de akoestiek in de kerk heel goed te noemen."

Samen met de kunstwerken van Cor van Geleuken - hij maakte het houtsnijwerk van de deuren, het keramiek van onder andere de wijwaterbakken en een schilderstuk - en van Gard van Wegberg maakt dit het voormalige kerkgebouw tot een 'Gesamtkunstwerk', vindt Jos Brouwer. Het is te begrijpen dat hij blij is met de ontwikkelingen in de laatste jaren rond het gebouw omdat het een goed voortbestaan lijkt te garanderen.

(advertentie)

OVERNACHTEN IN DE VOORMALIGE PASTORIE

Het Pierre Weegels Huis is een historische accommodatie die uitgerust is met alle luxe van deze tijd. Het ligt op loopafstand (5 minuten) van het centrum van Weert en het station. Dicht bij vele winkels, cafés en restaurants. Het Pierre Weegels Huis is geschikt voor 4 tot 12 personen. Op de begane grond is een ruim ingerichte woonkamer met zithoek, een keuken met fornuis en combimagneetron, een badkamer, twee slaapkamers en er is een mooi terras/binnenplaats. Op de eerste verdieping zijn vier slaapkamers met tweepersoonsbedden. Op alle slaapkamers is airco. Er is gratis WiFi aanwezig.

Fatima Huis
Ideaal voor grote groepen en families

Coenraad Abelsstraat 31 a | 6001 VJ Weert
info@fatimahuis.nl | www.fatimahuis.nl/pierre-weegels-huis